

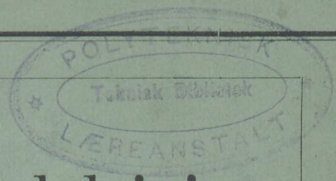
Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

Den dybe Reolpløining

anvendt til

Hedeplantning.

Ved

E. Dalgas,

Ingeniørkaptein.

Udgivet af det danske Hedeselskab.

1872.

Kjøbenhavn.

Hos C. A. Reitzel.

635 Gl.

Den dybe Reolpløining

anvendt til

Hedeplantning.

Ved

E. Dalgas,

Ingeniørkaptajn.

Udgivet af det danske Hedeselskab.

1872.

Kjøbenhavn.

Hos C. A. Reitzel.

635. 91.

Den dybe Beopløining

af

Beopløining

af

L. Høi

af

af den danske Beopløining

1875

Rebinder

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.

Den dybe Reolpløining anvendt til Hedeplantning.

De ældste Hedeplantningskulturer her i Landet ere blevne udførte ved Hjælp af Ploven; men det var en almindelig Hedepløj, der blev benyttet; man afskrællede kun Lyngskjolden, lod den ligge og raadne, harvede og saaede. I Begyndelsen saaede man som oftest Almindelig Fyr, men da disse efter at være komne ret godt op, bleve syge og gik ud, og da dette gjentog sig, tyede man til Rødgranen, og en stor Deel af vore ældre Hedeplantager have nu Rødgransbestand, der er fremkommen paa denne Maade. Efterhaanden forlod man Pløiningen og Besaaeningen, fordi ogsaa Rødgransbesaaeningerne trivedes langsomt i de første 10 à 20 Aar, ja paa mindre god Bund endog gik ud, og man slog over til en noget dybere Jordbearbejdning, ved at anvende 10 à 15 Tommer dybe Plante huller og ved deri at anbringe 3 eller 4aarige udpriklede Planter. Heller ikke dette fandtes altid tilfredsstillende, fordi Planterne ogsaa her kunde staae længe i Stampe og holde sig gule, og paa daarlig Bund anvendes nu jevnligt 1 Alen dybe kulegravede Render, hvori der i Reglen ogsaa plantes 3 à 4aarige Planter. Samtidigt opdagede man, at Rødgranen ikke kunde taale

Vestenvindens umiddelbare Paavirkning, og man anbragte derfor i Vest og Nord for Plantagerne Læbelter af mere haardføre Træer især Hvidgran, østerrigsk Fyr og Bjergfyr, som alle sloge ret godt an.

Man er saaledes efterhaanden gaaet over til at anvende udpriklede Planter istedetfor Besaaeninger, til at anvende Rødgran som Hovedbestand med Læbelter istedetfor Almindelig Fyr uden Læbelter, og til at anvende en dybere Jordbearbejdning udført ved Haandarbejde istedetfor den kun 4 à 6" dybe Skrælploining. Men herved har man med det Samme fordyret Kulturomkostningerne i en betænkelig Grad. Den gamle Pløiningskultur koster nemlig pr. Td. Land omtrent:

Pløining og Harvning i Striber der indtage Halvdelen af Arealet	4 Rd.
6 Æ Frø	3 —
Efterplantning og Udrensning	8 —
	<u>Ialt 15 Rd.</u>

Plantning i 12 Tommer dybe Huller med 4 aarige Planter koster omtrent pr. Td. Land:

5000 Huller à 2 Rd.	10 Rd.
5000 4aars Planter à 2 Rd.	10 —
Hullernes Tilkastning og Planternes Sætning . . .	10 —
Efterplantning	5 —
	<u>Ialt 35 Rd.</u>

Plantning i 18 Tommer brede og 1 Alen dybe kulegravede Render med 2 Alen indbyrdes Afstand koster omtrent pr. Td. Land:

2000 Favne kulegravede Render à 2 β . .	41 Rd.	64 β
5000 4aarige Planter	10 —	" —
Plantningen	5 —	" —
Efterplantningen	3 —	32 —
	<u>Ialt 60 Rd.</u>	" β

De store Udgifter ved de 2 sidstnævnte Kulturmaader have med god Grund givet Anledning til uafsladelige Forsøg paa at slippe nemmere fra det; ofte er dette imidlertid gaaet ud over Arbejdets Godhed, og Følgen heraf har været middelmådige Resultater, som ikke have bidraget til at vække Lysteu til den for vore Heder saa uundværlige Plantning.

Det vil vistnok ikke være nødvendigt at udvikle, at Kulturernes Prisbillighed ikke maa fremkomme paa Bekostning af deres Godhed, thi det er at spare paa Skillingen og lade Daleren løbe.

Det, der skal opnaaes, er den billigst mulige Udførelse af et saa godt Arbeide, at Planterne voxe sikkert og hurtigt, og i saa Henseende er der i Hannover i Løbet af de sidste 15 Aar bleven præsteret et saa fortrinligt, og samtidigt saa billigt Arbeide, at det fortjener den største Opmærksomhed.

Hannoveranerne have ikke, saaledes som vi, forladt Pløiningen og den almindelige Fyr; tidligere anvendte de ganske samme Methode, som den ældste hos os nemlig 4 à 6 Tommer dybt pløiede Striber, hvori der saaedes Fyr og tildeels Rødgran, og den samme Kulturmethode anvendes der endnu den Dag i Dag navnlig af Hede bønderne, hvoraf Mange have Plantninger, men, tillige have ondt ved hurtigt at adoptere Fremskridt. Disse gammeldags Kulturer have sjældent givet tilfredsstillende Resultater; Besaaeningen kommer vel godt op, og Planterne voxe ogsaa rask til i deres Barndom, men snart standser Væksten, saa at Bestanden endnu i 30 Aars Alderen kan staae i Stampe med kun 4 à 6 Fods Højde. Saadanne fortrykte Plantninger træffer man endnu jevnligt dernede, selv paa god Plantningsbund uden Ahl, og man vil da let kunne overbevise sig om, at det næsten altid er Besaaeningskulturer paa overfladisk pløiede Striber eller

Furer. Rigtignok pleie disse fortrykte Plantninger atter at tage fat efter 30 Aars Alderen, og Kulturen kan derfor endda blive til Noget, men Resultatet er dog slet, saa sandt som de tabte 30 Aar er en lang Tid, og Tid er Penge. Medens denne Slags Kulturer med Almindelig Fyr i vore Heder i Regelen gaae totalt ud i 5 à 10 Aars Alderen, leve de i Hannover i en lang Række af Aar et ynkeligt Liv, og ret beseet, er der ikke liden Overeensstemmelse i disse 2 Resultater, idet de begge tyde paa en fælleds Mangel ved Behandlingen, der saavel hos os som hos Hannoveranerne standser Plantevæksten i 5 à 10 Aars Alderen.

Alt længe anede man i Hannover (ligesom hos os), at Mangelen tildeels laae i Jordens Bearbejdning, og man begyndte derfor at pløie dybere, men dog kun med almindelige Plove, 2 efter hinanden, hvorved Jorden høist blev pløiet 11 à 12 Tommer dybt. Dette kunde endnu ikke tilfredsstille, især paa de daarlige Heder, hvor der var Ahl, fordi denne ikke blev naaet ved en saadan Pløining, men heller ikke paa de gode ahlfrige Heder, fordi det har viist sig, at den jomfruelige, af Lyng-Rødderne urørte, gule Undergrund maa naaes med Ploven, for at Planterne med Lethed kunne sætte deres Rødder i Dybden. Fra Amerika erholdt man imidlertid for c. 15 Aar siden nogle af de store Svingplove, som jevnligt anvendes i de nordamerikanske vestlige Sletter med dyb Muld. Naar Markjorden der, efter i en Række af Aar at have været pløiet paa almindelig Maade, ikke vil give flere gode Afgrøder uden Gjødning, pløies der nemlig dybere og dybere i det frugtbare dybe Muldrag, for hver Gang at faae nogen god Jord op, og Plovene gaae da tilsidst c. 2 Fod dybt, trukne af en halv Snees Oxer.

Denne Plov, hvis Navn er «den store Amerikaner», er i flere Aar bleven anvendt i Hannover til Hede-

plantninger, og den har paa de fleste Heder været istand til at løse Opgaven fuldstændigt. Plovene bruges ikke alene paa Ahlbund for at pløie Ahlen op, de bruges meget mere paa de gode ahlfrige Heder, deels af den Grund, at de fleste hannoveranske Heder ikke høre til de ahlholdige Flader, men til de gode Bakkeformationer, men især fordi man ligesaavel der som her, hellere planter paa de gode Heder, end paa de magre.

Vi skulle nu forsøge at give en saavidt mulig udførlig Fremstilling af den Maade, hvorpaa der er bleven arbeidet i Niebecker Districtet, der ligger tæt ved Jernbanen mellem Harburg og Hannover, udfor Station Süderburg.

Districtet har et Areal af 2500 Tdr. Land dansk Maal; Jorden kjøbtes for faa Aar tilbage og bestod dengang af c. 1800 Tdr. Land Hede og c. 500 Tdr. Land Fyrreplantninger, udførte af de tidligere Eiere paa gammeldags Maade, medens Resten var Agerland, Eng, m. m. Den største Deel af Agerlandet skal indlemmes i Plantningsarealet og er i Hovedsagen af samme Beskaffenhed som Heden. Arbeidet begyndte for 4 Aar tilbage; i den Tid er der tilkultiveret 1500 Tdr. Land, og det hele Areal vil være færdigt tilplantet i 1873, saaledes at der altsaa i 6 Aar vil være tilplantet 2000 Tdr. Land Hede og Ager, eller 330 Tdr. Land aarligt. Udgifterne have efter de nøjagtigt førte Regnskaber været for de til Dato fuldførte 1500 Tdr. Land, inclusive Jordbearbejdning, Planter, Plantning, Efterplantning, Hegn og Veie ialt c. 15½ Rdl. dansk pr. 1 Td. Land dansk; og Resten af Plantningsarealet vil ialtfald ikke koste mere at tilkultivere. De fuldførte nye Kulturer staae overalt fortrinligt med kraftige, mørke, grønne, brede Planter, der i de sidste Aar havde gjort lange Skud; og da Behandlingen, med de nedenauførte faa Undtagelser, over-

alt er eens, vil ovennævnte Priis være et Udtryk for, hvad en god Plantning efter dyb Reolpløining kan koste at udføre under Forhold, der ligne dem i Niebecker Heden.

Niebecker Heden er ligesom den største og navnlig den østlige Deel af Lüneburger Heden en god og noget bakket Hede, i Regelen fri for Ahl og for Surheder. Jordbunden har ganske samme Karakter som den, der findes paa vore Bakkeøer; vel er Undergrunden som oftest Sand, men Sandet er «tungt», som Hannoveranerne udtrykke sig, fordi det er en Smule leerholdigt, aldeles som hos os. Steen findes i Mængde, baade store og smaa, og de ere netop, som hos os, et næsten ubdrageligt Kjendetegn paa, at man er paa god Hede. Ahl findes kun hist og her i Lavningerne mellem Bakkerne, og er der i Regelen meget værre end paa den egentlige Flade, ganske som hos os. Vegetationen er i Hovedsagen ogsaa den samme, dog med en meget karakteristisk Undtagelse; da der nemlig i lang Tid er bleven plantet eller saaet Fyrre paa mange Steder i Lüneburgerheden, har Frøet fra de ældre Fyrreskove selvsaaet sig paa en ikke ringe Deel af Hederne. Man støder saaledes jevnligt paa Flyvefyrre, der stundom staae saa tæt, at de see ud som en meget aaben, lav Fyrrebevoxning. Disse Fyrre trives kun daarligt, men de oplive Hedelandskabet meget, og Enen, der i vore Heder kun naaer en ringe Høide, har her tildeels i Læ af disse Flyvefyrre opnaaet en hos os ukjendt Høide, saa at ogsaa den pynter godt paa Landskabet. Selve Forstdistrictets Heder vare dog temmelig frie for disse Flyvefyrre, som kun senere Kulturerne, da de dog maa borthugges, og da deres Rødder hindre Reolpløiningen.

Det er vigtigt at fastholde, at Hederne dernede som oftest ere gode; thi det har hos os

været ganske almindeligt antaget, deals at det var Ahlheder, og deals at Grunden til at Plantningen der lykkedes bedre end hos os, maatte tilskrives Climaten; Forholdet er derimod i Virkeligheden noget anderledes; thi hos os ligger en ikke ringe Deel af de større Plantager i Ahlheden, medens de fleste ældre Plantninger i Hannover ligge paa ahlfri, god Hede; og hertil kommer, at det er urigtigt, at Plantningerne i Hannover under lige Jordbundsforhold og lige Jordbundsbehandling trives væsentligt bedre end hos os. Selv paa de gode hannoveranske Heder, men med daarlig Jordbundsbehandling er Plantningen jevnlig simpel ligesom hos os; og med god dyb Bearbejdning erholde vi hos os paa vore gode Heder saa gode Resultater, at vi ingensomhelst Grund have til at klage. Totalindtrykket af Plantningerne i de hannoveranske Heder staaer ganske vist endeel over Totalindtrykket hos os; men det ligger væsentligst i, at vi have faa, de derimod mange store Plantager, at vore for en stor Deel ligge paa Ahlheder, deres meest paa god Hedebund, og især deri, at Smaaplantninger, Haver og Hegnplantninger findes i Mængde i Hannover, men sjældent i vore Heder.

Den Rolle, Vinden spiller hos os, er især af Betydning for Smaaplantninger og Haver, der ikke altid have tilstrækkelig Masse til at kunne modstaae Vinden, med mindre man kan offere en tilstrækkelig Plads til Læbelter. Men for de større Plantninger spiller Vinden i vore Heder ingen væsentlig Rolle; den kan fremtvinge bredere Læbelter; den kan udelukke fra Plantningsarealet steile Skrænter, der hælde mod Vest; men forøvrigt kan Vinden hos os ikke hindre den frodige Udvikling af en større Plantage, der er forstandigt anlagt. De gode Dele af Palsgaards Plantage, de bedste Dele af Feldborgs Plantage og næsten hele Steendalsgaards Plantage ere saaledes alle stærkt udsatte for Vestenvinden, og dog findes der

saa smukke Hedeplantninger, at Enhver maa give dem et godt Skudsmaal; men Jordbunden i disse gode Plantagedele er ogsaa enten god, eller den har været dybt bearbejdet. Derimod ligge de mislykkede Dele af Palsgaards og af Feldborgs Plantage, samt de mindre gode Dele af Steendalsgaards Plantage paa Steder, der ligge lavt og ere mindre udsatte for Vinden, men hvor Jordbunden tillige er slet eller ikke tilstrækkeligt bearbejdet.

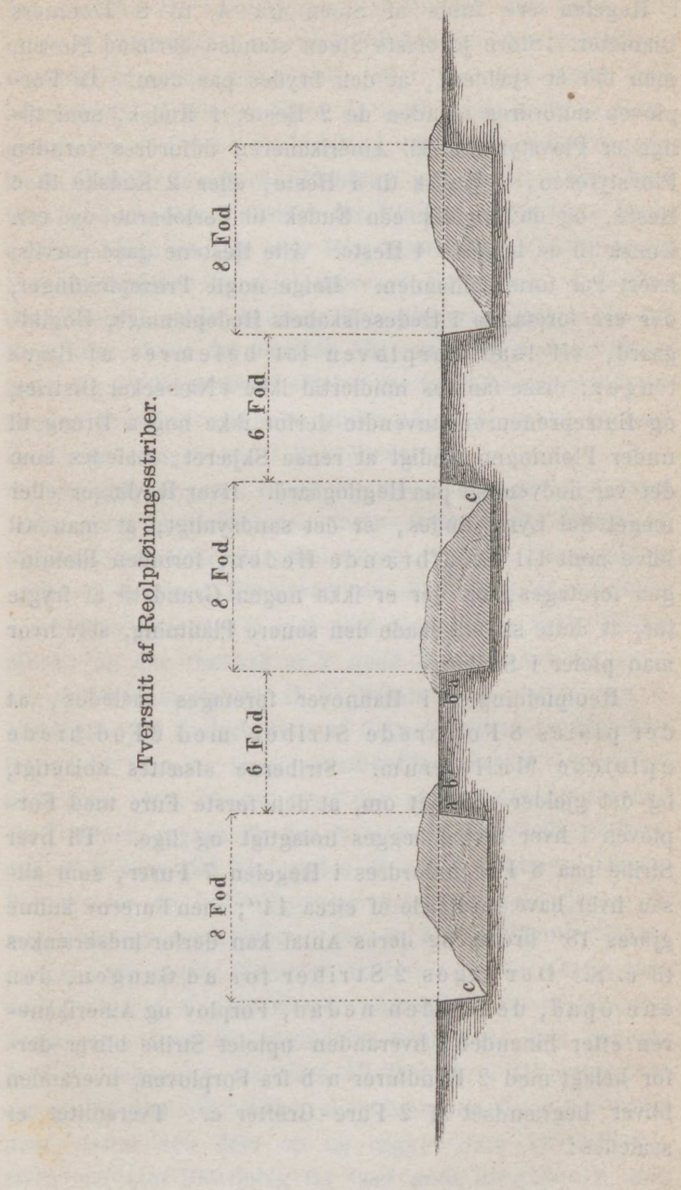
En lignende Forskjel spores i Hannover. I Niebeker District stode de unge Plantninger daarligt i de faa Lavninger, hvor der fandtes Ahl, skjøndt denne ved en fortrinlig Jordbundsbearbejdelse var fuldstændigt gjennebrudt; men Undergrunden under Ahlen er ogsaa en heel Deel mere mager end i Bakkehederne.

Reolpløiningen i Hannover foregaaer, som sagt, med «den store Amerikaner», foran hvilken der gaaer en Forplov, der afskræller Hedetørven med en Furebrede af c. 15 Tommer. Forploven er ikke stort større eller anderledes konstrueret end vore almindelige Hede-Skrælplove, og den trækkes af 2 gode Heste. Amerikaneren har derimod en Høide af 23 Tommer fra Overkanten af Muldfjælen til Underkanten af Skjæret, og selve Muldfjælen er 46 Tommer lang. Denne Plov trækkes som oftest af 6 jævnt store Heste, naar der skal pløies dybere end 18 Tommer, regnet fra den faste Jords Overflade til Bunden af Furen; der kan pløies til c. 24 Tommers Dybde. Pløies kun 15 à 18 Tommer dybt, bruges gjerne en noget mindre Amerikaner, der er 3 à 4 Tommer lavere og en halv Snees Tommer kortere, og til denne Plov udfordres kun 4 gode Heste. Amerikaneren er forøvrigt konstrueret som en almindelig Svingplov; den generes ikke af Steen, der ere 10 à 12 Tommer i Diameter, enten glider den over dem, eller hvis den faaer fat under dem, løfter den dem op og lægger dem kjønt tilside. Dette har stor Betydning for vore gode Bakkeheder, som

i Regelen ere fulde af Steen fra 4 til 8 Tommers Diameter. Store jordfaste Steen standse derimod Ploven, men det er sjældent, at den brydes paa dem. Til Forploven udfordres foruden de 2 Heste, 1 Kudsk, som tilige er Plovstyrer. Til Amerikaneren udfordres foruden Plovstyreren, 1 Kudsk til 4 Heste, eller 2 Kudske til 6 Heste, og da navnlig een Kudsk til Forløberne og een Kudsk til de bageste 4 Heste. Alle Hestene gaae parviis, hvert Par foran hinanden. Ifølge nogle Prøvepløininger, der ere foretagne i Hedeselskabets Hedeplantage, Høgildgaard, vil især Forploven let belemres af Revlinger; disse fandtes imidlertid ikke i Niebecker District, og Entreprenuren anvendte derfor ikke nogen Dreng til under Pløiningen stadigt at rense Skjæret, saaledes som det var nødvendigt paa Høgildgaard. Hvor Revlinger eller meget høi Lyng findes, er det sandsynligt, at man vil blive nødt til at afbrænde Heden, forinden Pløiningen foretages, og der er ikke nogen Grund til at frygte for, at dette skulde skade den senere Plantning, selv hvor man pløier i Striber.

Reolpløiningen i Hannover foretages saaledes, at der pløies 8 Fod brede Striber, med 6 Fod brede upløiede Mellemrum. Striberne afsættes nøiagtigt, og det gjelder navnlig om, at den første Fure med Forploven i hver Stribe lægges nøiagtigt og lige. Til hver Stribe paa 8 Fod udfordres i Regelen 7 Furer, som altsaa hver have en Brede af circa 14"; men Furerne kunne gjøres 18" brede, og deres Antal kan derfor indskrænkes til c. 6. Der tages 2 Striber for ad Gangen, den ene opad, den anden nedad, Forplov og Amerikaneren efter hinanden; hveranden upløiet Stribe bliver derfor belagt med 2 Randfurer a b fra Forploven, hveranden bliver begrændset af 2 Fure-Grøfter c. Tversnittet er saaledes:

Tversnit af Reolpløjningsstriber.

Heraf følger, at de pløiede Striber see bredere ud end 8 Fod, og hveranden upløiet smallere end 6 Fod; men der plantes ikke i Randfuren a b, derimod nok i Grøften c, saa at Plantningsbredden netop ligger mellem a og c, og altsaa netop er 8 Fod. Paa nogle Steder bruges at give hveranden upløiet Stribe, nemlig den mellem Grøfterne, en Brede af kun 5 Fod, og til Gjengjæld give den anden upløiede Stribe en Brede af 7 Fod, men det er ikke almindeligt. Derimod træffer man stundom Pløiningen udførte i ældre aabne Plantninger, der staae i Stampe, og da saaledes, at hver pløiet Stribe kun har 2 à 3 Plovfurer, altsaa kun er $2\frac{1}{2}$ à 4 Fod bred, medens de upløiede Striber ere 2 à 3 Gange saa brede. Naar Pløiningen ikke udføres til større Dybde end 15 à 18 Tommer, er der Intet til Hinder for at indskrænke sig til 2 à 3 Furer i hver Stribe.

Hvad Pløiningsdybden angaaer, da kan man ikke iforveien angive, til hvilken Dybde Pløiningen skal udføres. Kontrakten med vedkommende Pløiningsentreprenøur fastsætter ingen bestemt Dybde, men deels at den gule Undergrund under Hedemulden, eller, hvor der er Ahl, da under denne, skal pløies op, saa at dette gule Sand ligger opad Furen efter Amerikaneren, — og deels at Lyngskjolden overalt bliver dækket med mindst 6" Jord. Det er øiensynligt, at disse 2 Bestemmelser netop træffe Sømmet paa Hovedet, for at Jordbearbejdningen kan faae den nødvendige Dybde, og hverken meer eller mindre. Selv hvor der ingen Ahl er, ligger der mellem Hedemulden og den gule Undergrund et 2 à 4 Tommer tykt Lag sort eller rødbrunt Stof (Rødjord), som Hannoveranerne kalde «Brand», og som ikke er mere haardt end den øvrige Jord, men dog saa ubehageligt for Planterne, at disse meget nødtigt lade deres Rødder passere igjennem det. Hvor dette Stof ikke er gjennempløiet, staae Planterne i Stampe; saasnart det derimod har væ-

ret udsat for Luften bliver det frugtbart, hvilket ogsaa vore Hedeboere meget godt vide. Kontrollen med at dette Stof er gjennempløiet ligger ganske simpelt deri, at det gule Undergrunds-sand skal være opløiet; thi hvor det er Tilfældet er Furen gul, og hvor Rødjorden ikke er gjennempløiet, vil Furen være graa af Hedemuld, saa at man selv paa Afstand hurtigt kan overse, om Pløiningen paa et temmeligt stort Areal er godt udført eller ikke. Den anden Bestemmelse, at Lyngskjolden skal være dækket med 6" Jord, er nødvendig, for at der overalt i Striben kan sættes Planter og følger forøvrigt af sig selv, naar Pløiningen idetmindste er 14 Tommer dyb, og Forploven lægger Furen godt fra sig.

Til Forklaring af den Rolle, som de forskjellige Lag af Hedejorden spiller, vil det maaskee være rettest at give en nærmere Fremstilling af disse Lag.

De øverste 3 à 4 Tommer af Hedejorden kaldes «Lyngskjolden»; den bestaaer meest af Plantedele i en Slags seig, tørvagtig Tilstand, er brændbar, hvorfor Hdebønderne bruge den til deres saakaldte Hedetørv eller «Skudtørv», og er i forraadnet Tilstand nærende for Planterne. Under Lyngskjolden ligger Hedemulden, af graa Farve, mindre eller mere lys, eftersom den indeholder flere eller færre Humuspartikler. Mulden bestaaer nemlig alene af disse og af hvidt affarvet Sand, og naar Mulden er meget fattig, kan den være næsten hvid, som Gulvsand. Mulden kaldes ogsaa Blysand. Som oftest er den udpint af Lynggrødderne og derfor en høist kummerlig Næring for Planterne, selv om Heden forøvrigt er god. Det er derfor rigtigt, ved Plantning i Huller at lade Blysandet blive liggende ovenfor Hullerne, og i alt Fald maa man blande Blysandet med den gule Undergrunds-jord. Blysandets Tykkelse varierer fra 3 Tommer til et Par Fod. Under Blysandet findes paa gode, lerede Heder den seakaldte «Rødjord», paa magre, sandede Heder

«Sandahlen». Om ogsaa Undergrunden er nok saa lidt leret, findes sjeldent Ahl, men kun Rødjord. Denne er et fiddet, blødt, rødbruunt Stof af 3 à 4 Tommers Tykkelse. Sandahlen er fast og haard og er ligeledes rødbruun eller sort, men dens Tykkelse kan variere fra 3 à 4 Tommer til flere Fod, og jo tykkere Blysandlaget er, des tykkere pleier ogsaa Ahllaget at være. Rødjorden udviser ligesom et Tilløb til en Ahldannelse, idet den ligesaavel som Ahlen er noget uigjennemtrængelig for Vand, og giftig for Planterødderne, medens de ogsaa begge, udsatte for Luften, hensmuldre, idet den ene taber sin Fedme, den anden sin Haardhed, og begge samtidigt blive tjenlige til Planteføde. Det er nemlig en mærkelig Kjendsgjerning, som hver Hedebonde forlængst har kjendt, at Sandahlen og især Rødjorden indeholder mange Næringsdele, og den der paa sin Mark kan pløie til Rødjorden kan være sikker paa at det skal kunne kjendes paa Sæden. Endelig findes under Rødjorden eller Ahlen den egentlige Undergrund, som oftest guult, magert Sand under Ahlen, og guult, meer eller mindre leret, Sand under Rødjorden. Denne Undergrund indeholder ingen skadelige Substantser for Planterne, og naar disses Rødder først komme godt ned i den, saa er Væksten i Reglen i god Gang. Paa de gode Bakkeheder finder man ofte i Lavningerne ahlholdige Pletter. For en stor Deel hidrøre de fra Skylsand, som med Regnen er strømmet til Lavningerne, og da dette Skylsand fordetmeste hidrører fra den høiere Hedes Blysandslag, vil man finde at Skylsandet er lutter graat Blysand, hvoraf den nederste Deel er omformet til Ahl. Tykkelsen af saadant Skylsand kan være flere Fod, med 1 à 2 Fod Ahl under, og en saadan Plantebund er meget slettere, end de almindelige Ahlflader, hvor der i Reglen kun er c. 8 Tommer Blysand og c. 6 Tommer Ahl.

I Niebecker District var der i den gode ahlfrige Hede

pløiet i Regelen til 15 à 18 Tommers Dybde, og i vore gode Heder vil det heller ikke være nødvendigt at pløie dybere. I Districtets lavtliggende, ahlholdige Pletter, hvor Ahlen som oftest ligger meget dybt, havde Ploven kun sjældent arbejdet, og da som oftest uden at naae sit Maal; thi Furen var der overalt graa af Blysand, og Arbejdet skulde ogsaa omgjøres ved Hjælp af Spaden. Derimod oplyste de hannoveranske Forstmænd, at der i de vestlige Ahlflader foretages Reolpløininger med gode Resultater, fordi Ahlen der laa høiere og var tyndere end i Bakkepartiernes Lavninger, og at det endog var saameget lettere for Ploven at arbejde i det løse Fladesand under Ahlen, end i det tunge Bakkесand, at Entreprenøren lige saa gjerne vilde pløie 21" dybt i en Ahlhede med høitliggende Ahl, som 18" dybt i Bakkeheden. Ahlen selv gjør nemlig ingen synderlig Modstand mod Ploven, naar Skjæret blot kommer under den; thi den er meget skjør, og væltes op med samme Lethed, som Smaasteen. Er Ploven derimod stillet for høit, saa at Skjæret kommer ind i Ahllaget, ville Hestene strax gaae istaa. Vi have ikke selv seet større Ahlpløininger i Hannover, men da den Beskrivelse, Forstmændene gave af deres Ahlflader ganske passe paa vore Flader, og da man hos os som oftest vil kunne oppløie Ahlen med 21" Pløining, er det sikkert nok fuldkommen korrekt, naar det anførtes, at det er saa langt fra vanskeligere at reolpløie i Ahlfladen med høitliggende Ahl end i Bakkehederne, at det endog snarere kan kaldes lettere. Derimod er det selvfølgelig meget vanskeligt at reolpløie i Ahlhede med dybtliggende Ahl.

Naar Pløiningen foretages i de ovennævnte 8' brede Striber med 6' Mellemrum, og der altsaa pløies $\frac{4}{7}$ af Arealet, koster hver Morgen Land at tilberede paa denne Maade i Niebecker Hede 3½ Thaler

Da en Morgen er = 0,4751 Td. Land dansk
 og en Thaler er c. 1 Rd. 31 β dansk
 faaes: at en dansk Tønde Land koster at pløie i Striber
 der indtage $\frac{4}{7}$ af Arealet i danske Penge c. 9 Rd. 72 β .

Hvis det skulde være muligt at indskrænke det pløiede Areal i Forhold til det upløiede, f. Ex. saaledes, at der kun pløies $\frac{1}{3}$ af Arealet, vilde en Tønde Land dansk koste at stribepløie c. 5 Rd. 68 β alt foruden Anskaffelsen af Plove. For disse lave Priser kan Arbeidet vel ikke udføres hos os i de første Aar, men der er aldeles ingen Grund til at antage, at vi ikke efterhaanden skulle kunne faa Arbeidet udført ligesaa billigt som Hannoveranerne. I Akkorden med Entreprenuren var forøvrigt denne forpligtet til at vedligeholde Plovene (navnlig Skjæret), til selv at foretage Afsætningen til Striberne, og til selv at skaffe sig Locale til Mandskab og Heste, ligesom det udtrykkelig var fastsat, at han aldeles ingen Betaling fik for den Pløining, der ikke var conditionsmæssig, og som ogsaa i Virkeligheden maa være værdiløs for Plantageeieren.

Det er øiensynligt, at denne dybe Pløining ikke godt kan foretages op ad steile Bakker, uden at overanstrenges Hestene; dels af denne Grund, dels for at forhindre, at der i Tordenskyll danner sig Vandstrømme i Stribegrøfterne, bleve Striberne i det Hele taget førte efter Horizontalen paa Siden af Bankerne. Derimod var der ikke Tale om at lægge dem lodret paa Hoved-Vindretningen, som syntes at være Vest, eller Vest Nordvest.

I Hannover findes ligesom paa vore gode Heder Ahlpartier, hvor Ahlen ligger saa dybt og er saa tyk, at Ploven ikke kan komme under den med 21 eller endog 24" Pløining. I saadanne Tilfælde var der i Niebecker District bleven kulegravet, og navnlig saaledes, at de

kulegravede Render havde samme Brede, som de pløiede Striber. Som oftest vil man kunne nøjes med 18 à 24" brede Render, hvorved ikke Lidet spares, men her, hvor Ahlpletterne kun vare smaa og faa, var der vistnok nogen Anledning til ikke at gjøre Forandring i Stribebredden. Hvor den dybtliggende Ahl derimod har en stor Udstrækning, kan det sikkert ikke betale sig at kulegrave, i alt Fald ikke uden i smalle Render, og paa saadanne Steder har man fornylig begyndt at anvende Damppløve, der endog skulle kunne pløie 36 Tommer dybt; man havde endnu ikke opnaaet nogen synderlig Erfaring med disse Maskiner, og vi have ikke faaet Leilighed til at see dem.

Paa et enkelt Sted fandtes anvendt Undergrundspløining istedetfor Reolpløining. En Skrælplov, konstrueret omtrent som vor Hyppeplov lægger 2 Furerande, een til hver Side, og i den derved dannede c. 18" brede Stribe gaaer Undergrundsploven til en Dybde af c. 18 Tommer, først 1 Gang frem og saa 1 Gang tilbage, med c. 10" mellem de 2 Undergrundsfurer. Afstanden mellem Striberne var c. 4 Fod. Bekostningen kunde ikke angives nøie, da Kulturen kun var udført i en lille Maalestok; men det er øiensynligt, at den maa blive endeel mindre, end for Reolpløining. Det ligger imidlertid ogsaa nær, at man erholder en daarligere Jordbundsbehandling; thi vel er Jorden løsnet i samme Dybde, som ved Reolpløining, men den løse Jord har kun en Brede af høist 12 Tommer, Lyngskjolden ligger udenfor Furerne, og vil ikke i lang Tid komme de unge Planter tilgode, og hvad der maaskee er det Værste, Rødjorden og den gule Undergrund blive ikke udluftede. Der viste sig derfor ogsaa en meget kjendelig Forskjel mellem 2 ved Siden af hinanden staaende Kulturer af samme Alder, hvoraf den ene stod paa Reolpløining, den anden paa Under-

grundspløining; paa den første vare Planterne brede og mørkegrønne, paa den sidste tynde og gule.

Navnlig i Lyngjord kan Undergrundspløining aldeles ikke anbefales. Anvendes nemlig Undergrundsploven i Hedejord, er man tvungen til at sætte de unge Planter i det slette Blysand, hvor de nødvendigviis maa hensygne. Noget anderledes forholder det sig med Undergrundspløining i Agermark; der er Mulden ikke saa udpint, og der ville de unge Planter bedre kunne slaa an; men selv her bør denne Pløining ikke anbefales. Undergrundsploven kan godt gjennembryde Ahlen, selv til 24" Dybde, men det er et Spørgsmaal, om Ahlen ogsaa forvitrer, naar den ikke kommer op til Luften, og det er endog muligt, at den kan voxе sammen igjen. I les landes har ny Ahl dannet sig i Løbet af 12 Aar, i Kumpedalshedes aabne Sande samt paa Klitterne ved Vesterhavet kan man paavise en begyndende Ahldannelse, og i Hannover er man ingenlunde sikker paa, at Ahlen ikke kan danne sig paany, naar Lyngvegetationen atter kan komme til at dække det Pløiede. Alle disse Grunde tale mod Anvendelsen af Undergrundsploven især paa Hedejord, og da atter navnlig paa ahlholdig Hedejord. Ved Undergrundspløiningen løsner man blot Jorden, og gjennembryder vel Rødjorden og Ahlen, men uden at benytte de gode Kræfter der findes i disse; ved Reolpløiningen udlufter man tillige Ahlen og Rødjorden, og gjør dem frugtbare.

De pløiede eller kulegravede 8' brede Striber, blive i Hannover deels besaaede deels tilplantede.

Besaaeningen udføres efter en let Harvning paa den c. 1 Aar gamle Pløining med $3\frac{1}{2}$ Æ Fyr- og $1\frac{1}{2}$ Æ Rødgranfrø pr. dansk Td. Land, hvor Jordbunden er god; eller alene med Fyrrefrø, hvor Jordbunden er mager. Frøet bredsaaes og overgaaes med en Tornharve. I

Niebecker District var der næsten overalt en blandet Rødgrans- og Fyrrebesaaening. Frøet var kommen godt op, undtagen i enkelte af de kulegravede ahlholdige Lavninger, hvor Jorden øiensynlig var meget mager. Efterplantning paa den gode Hede havde saagodtsom ikke viist sig nødvendig, og den bestod som oftest i Anbringelse af nogle faa Rødgransplanter. I en 3aarig Besaaening stode Planterne ligesaa godt, som hos os Planter af samme Alder i en god Planteskole, og mere kan man ikke forlange.

Plantning bliver i Hannover dog foretrukket for Saaening og vistnok med Grund; thi deels vinder man et Aar og for Rødgranerne 2 Aar, deels komme Planterne til at staae med bestemte og passende Afstande, og især kan Granen, som er det vigtigste Træ i de nye Kulturer, blive omhyggeligt omgivet paa alle Sider af Fyr, der tvinger den frem, medens den i Besaaeningen let kan komme til at staae i Stampe i Udkanten af Striber. Føies hertil, at Plantninger udføres udelukkende med Frøbedsplanter og med Kilespade uden foregaaende Hullegravning, saa at Plantningen ikke kan komme til at koste synderligt mere end Besaaeningen, maa man erkjende at Hannoveranerne vistnok have truffet det Rette, naar de foretrække Plantning. Niebecker District er ogsaa i Hovedsagen tilplantet; Planterne stode overalt kraftigt, intetsteds i Stampe; selv Rødgranerne i 3 Aars Plantninger vare i Skud og havde god Farve. De 3aarige Plantninger vare ikke lidet foran de 3aarige Besaaeninger, især for Rødgranernes Vedkommende.

Plantningen udføres med $\frac{1}{5}$ Rødgransplanter og $\frac{4}{5}$ Almindelig Fyr, hist og her anbringes nogle østerrigske Fyr og nogle Veymuthsfyr, men der sættes ingen Priis paa dem. Paa 1 Td. Land dansk anbringes c. 6000 Planter. Planterne fordeles saaledes i Striberne:

8 Fod

Grundplan af en
tilplantet Stribe. $3\frac{1}{2}$ Fod $3\frac{1}{2}$ Fod

Signatur.

● Alm. Fyr.

○ Rødgran.

Bem.

Paa meget god Hede
bruges flere Rød-
graner. Paa me-
get mager Hede
lutter Fyr.

I hver Stribe gaaer der et Plante-Hold paa 3 Mennesker, hvoraf den Ene, en Mand, sætter Hullerne med en almindelig jernbeslaaet Kilespade af Træ, medens 2 Koner (eller store Drengene og Piger), sætte Planterne og træde til. Hver Kone har i sin Haand en mindre Dusk Rødgransplanter og en større Dusk Fyrreplanter, som hun tager fra 2 med Vand halvfylde Spande, der følge efter hvert Hold, og stadigt forsynes med nye Planter og Vand af en Mand, som i Reglen kan holde 10 Hold vedlige hermed. Eet Hold kan daglig sætte 4000 Planter. Bekostningen til Holdet er daglig circa 1 Rd. 48 β. Planterne blive om Morgenene kjørte til Arbeidskommandoen i store Kurve, hvori de ligge tæt indpakkede, og samtidigt tilkjøres en fyldt Vandtønde. Naar Konerne optage Planterne fra Vandspanden, overdrysse de Rødderne omhyggeligt med mørk Hedemuld fra Striberne. Tidligere anvendtes at dyppe Rødderne i Leervælling, men i tørre Somre dannede der sig om Rødderne en haard Skorpe, som dræbte Planterne; nu er det sjældent at en Plante gaaer ud. Fyrreplanterne ere altid eetaarige, Rødgranerne 2aarig Frøbeds-Planter. I Begyndelsen vare disse smaa Planter tilbøielige til at fryse op om Vinteren (ganske som hos os), men efterat man har begyndt med at plante dem meget dybt, saaledes at de nederste Naale blive begravede, have Planterne ikke lidt heraf. Efterplantning behøves i Reglen kun for Rødgranernes Vedkommende og man anvender da 3aarige udpriklede Planter.

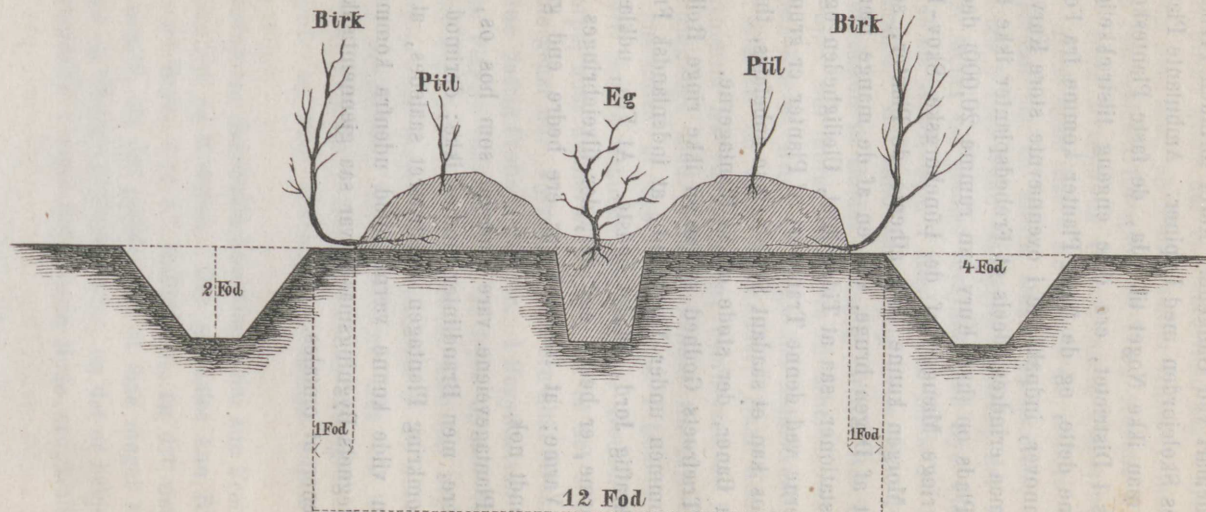
Planteskolerne indeholde hovedsageligen kun Frøbede af almindelig Fyr og Rødgran. Der anvendes kun Rille-saaening i 3" Brede med 8" Mellemrum, og det vistnok med god Grund, da det gjælder om at faae meget kraftige 1aarige og 2aarige Frøbedsplanter, og det er bekjendt nok, at Planterne i vore bredsaaede Bede ere kraftigst

umiddelbart ved Gangene. Aaret forinden Frøsaæningen dyrkes Skolejorden med Lupiner. Ambulante Planteskoler seer man ikke Noget til. Ja, de faste Planteskoler, der findes i Districtet, ere ikke engang tilstrækkelige til at forsyne dette, og de fleste Planter komme fra Forsthaven i Hannover, indpakkede i ovennævnte store Kurve. Her ved maa erindres, deels at Frøbudsplanter ikke tage megen Plads op (hver Kurv kan rumme 20,000) deels at en ikke ringe Mængde af de Lüneburgske Skov-Districter hver Morgen kunne lade afhente de Planter, som de i Løbet af Dagen bruge, ved en af de mange nærliggende Banestationer, saa at Tidsspildet, Uleiligheden og Bekostningerne ved denne Transport af Planter er grumme lille. Hos os kan et saadant System ikke anbefales, thi vi have ingen Baner, der støde op til Plantagerne.

Træfrøets Godhed spiller en ikke ringe Rolle. Man er kommen under Veir med, at indenlandsk Frø, avlet paa kraftig Jord, er det bedste. At Frø, udklænget ved Solvarme, er bedre end det, der tilveiebringes ved kunstig Varme; at friske Varer ere bedre end gamle, er bekjendt nok.

Plantageveiene vare omtrent som hos os, kun lidt bredere, men Brandlinier fandtes ikke; derimod var Hegnet omkring Plantagen construeret saaledes, at det med Tiden vilde kunne værne imod udenfra kommende Ild, og Hegnets Bygningsmaade var saa gjennemtænkt, at den fortjener at omtales.

Et Branddige.

Først graves i Midten Grøften a, og Jorden lægges op til begge Sider; derefter lægges 2aarige Birke horizontalt paa Lyngskjolden i Udkanterne af det 12 Fod brede Dige, omtrent med 3 Fods indbyrdes Afstand. Samtidigt graves Hedetørvene over Side-Grøfterne b, og lægges ovenpaa Birkenes Rødder, hvorefter den øvrige Fyld fra disse Grøfter kastes ind i Diget og ned i Midte-Grøften a, men dog saaledes, at der over denne findes en Hulning. I denne plantes eller saaes Eeg, og for at fremme den hurtige Tilvæxt af det Hele plantes nogle Piil eller flere Birk paa begge Sider af Egene. Allerede Aaret efter dreie de horizontalt lagte Birketoppe sig opad, dog kun hvis det er unge Planter; med ældre 3 eller 4aarige Planter lykkes det ikke. Det er en Selvfølge, at denne Løvtræplantning ikke kan trives, med mindre man har god Bakkehede. I Niebecker Districtet er den overalt slaaet godt an. Et Hegn af Løvtræer er, som bekendt, et fortrinligt Værn mod Hedebrand. Hver løbende Favn Dige havde kostet 13 Skilling dansk.

Udgifterne ved den hele Kultur have, som tidligere sagt, været meget lave, nemlig:

pr. 1 Td. Land dansk dyb Reolpløining c.	9 Rd. 72 β
Plantning af 6000 Planter	2 — 24 -
6000 Frøbudsplanter	2 — " -
Veie og Hegn at anlægge samt Efterplantning	1 — 48 -
	Ialt 15 Rd. 48 β.

Hos os ville Udgifterne blive noget høiere, især for Haandarbeidet, da Daglønnen er lidt høiere end i Hannover; men over 20 Rd. pr. Td. Land behøver en godt udført Reolpløiningsskultur ikke at koste hos os.

Naar ovenstaaende Resultater skulle sammentrænges i et kort Overblik, og samtidigt overføres paa vore For-

hold, da vil man omtrent kunne give dem følgende Udtryk:

1. De hannoveranske Heder ere fordeltmeste gode, og kun en mindre Deel er ahlholdig Flade. Begge Slags Heder kultiveres ved Hjælp af Reolploven med gode Resultater, men de gode, ahlfrige Heder foretrækkes for de ahlholdige Flader. Aldeles det Samme kan siges om Forholdene hos os, vi bør især holde os til vore Bakkeheder, men vi kunne ogsaa anvende en stor Deel af vore Ahlflader med Fordeel, især naar Reolploven anvendes.

2. Der maa, saavel i Hannover som hos os, lægges den største Vægt paa en dyb Jordbearbejdelse, saa dyb at den gule Undergrund kommer op, og det hvad enten der over den findes den faste Sandahl eller den bløde Rødjord, og hvad enten Jordbearbejdningen udføres ved Reolpløining eller ved Spade som Kulegravning. Ahlen og Rødjorden skulle ikke alene gjenembrydes, men ogsaa udluftes, Planterne maa nødigt sættes i Blysandet, og Lyngskjolden maa om muligt ikke undrages Planterne. Derfor er Undergrundspløining neppe at anbefale, selv naar den er dyb. Derfor er det mindre heldigt, at vi i vore Heder ikke tør anbringe Hedetørven i Bunden af Plantehullerne, fordi de let give Anledning til Luftblærer, der udtørre Rødderne; derfor bør vi ved Plantning i Huller lade det opkastede Blysand blive liggende, naar det er hvidt eller lyst og hellere plante i den gule Undergrund, derfor har det ikke meget at sige, om en Plantningshede er afskrællet eller ikke, naar blot det udpinte Blysand ikke bruges, og Undergrunden behandles rigtigt; og derfor er Reolpløining og Kulegravning de bedste Maader, hvorpaa Jorden kan bearbejdes til Plantningsbrug.

3. Reolpløining i Striber der udgjøre $\frac{4}{7}$ af Arealet er endeel billigere end tilstrækkelig dyb Hullegravning, og meget billigere end Kulegravning i Render. Ved

Hjælp af Reolpløining erholdes Kulturer, der paa det Nærmeste ere ligesaa billige, som de gammeldags slette Besaaeninger ved almindelige Skrælplove, og som samtidigt ere ligesaa gode som de kostbare fortrinlige Kulegravnings Kulturer. Derfor vil Reolpløiningen for Fremtiden komme til at spille en Hovedrolle i vor Hedeplantning, og den bør anvendes overalt, hvor Ahlen ikke ligger dybere end c. 21", og især overalt hvor der er ahlfrie Heder, dog undtagen hvor der er meget steile Bakkeskrænter, samt Skov og Krat, eller mange meget store Steen. Hos os bør man maaskee ændre Stribebreden noget, og navnlig af Hensyn til den haardere Vind formindske de upløiede Stribers Brede til 5 Fod eller bedre 4 Fod. Af Hensyn til Bekostningen bør Forholdet mellem pløiet og upløiet Areal maaskee blive det samme som, eller endog mindre, end de hannoveranske $\frac{4}{7}$, og derfor kunde det maaskee være rigtigt, samtidigt at indskrænke de pløiede Stribers Brede til 4 Fod eller endog 3 Fod; men det Sikkreste er dog vistnok, ikke at gjøre denne Brede for lille og i Begyndelsen hellere anvende en lidt for stor end for lille Brede af de pløiede Striber. Derfor vil det være tilraadeligt, at der hos os indtil videre pløies $\frac{5}{9}$ af Arealet, nemlig med 5 Fod brede pløiede Striber, og 4 Fod upløiede. Forholdet mellem $\frac{5}{9}$ og $\frac{4}{7}$ er som 35 til 36, altsaa paa det Nærmeste det Samme, og Bekostningen vil altsaa for $\frac{5}{9}$ Pløining blive omtrent den samme som for $\frac{4}{7}$ Pløining.

4. I Hannover foretrækkes paa reopløiet Jord Plantning med Frøbedsplanter for Besaaening eller for Plantning med skolede Planter, og det er høist sandsynligt, at Forholdene hos os ikke ville gjøre nogen Forandring heri. De udpriklede Planter ere saa meget dyrere end Frøbedsplanterne, at vi af Hensyn til Bekostningen bør arbeide hen til at bruge disse, istedetfor, som i Almindelighed hos os, hine. Allerede nu anvendes ofte hos

os til Udplantning Frøbedsplanter af *pinus montana* og *austriaca*, og paa enkelte Steder endog af Gran for Ex. af Hvidgran paa Palsgaards Plantage; og med den dybere og bedre Jordbundsbehandling, som Reolpløiningen yder, er der vist ingen Fare for, at udstrække denne Anvendelse endnu videre. Dog bør man være noget forsigtig, og det vil derfor være tilraadeligt, at der i de reolpløiede Striber plantes 1 og 2aarige Frøbedsplanter af Fyrrearterne, men 3 og 4aarige udpriklede Planter af Granarterne, idet der dog af disse sidste til Forsøg stadigt anvendes c. 10 pCt. 2aarige Frøbedsplanter.

5. I Hannover, som i hele den nordtydske Slette, har den haardføre almindelige Fyr i meget lang Tid været det almindelige fremherskende Plantage Træ, idet der dog samtidigt ogsaa er anvendt endeel Rødgran. Vi begyndte ogsaa med Fyrren men bleve nødte til at tye til den lidt haardføre Rødgran som Hovedbestand, og gennem den til Lætræerne, Hvidgran, Bjergfyr og østerrigsk Fyr, og jeg troer, at vi kun have vundet ved Byttet. Hannoveranerne ere i den senere Tid ogsaa komne mere og mere efter, at Rødgranen er mere værdifuld end den almindelige Fyr, og endeel af deres nye Kulturer lægge endogsaa an paa at gjøre Rødgranen til Hovedbestand; men af Forsigtighedshensyn omgives de noget usikkre og noget trevne Rødgransplanter med de haardføre og mere letvoxende og drivende Fyrre. Hos os er der fremdeles al Anledning til at blive staaende ved Rødgranen som Hovedbestand. I det Punct ere vi ved Omstændighederne komne endeel foran Hannoveranerne, og vi have nu en lang Erfaring for, at det er et fortrinligt Hedetræ indenfor Læbælter.

Endvidere bør vi hos os være meget forsigtige med at adoptere den almindelige Fyr, da den paa en saa eclatant Maade i over 100 Aar har sagt «Nei» i vore Heder; det kan vel ikke nægtes, at den med dyb Jord-

bearbejdning maaskee kan trives godt hos os, men det er dog kun maaskee, og da vi paa den anden Side bestemt vide, at Bjergfyr og østerrisk Fyr trives hos os, og da endelig den almindelige Fyr ikke kan komme til at spille nogen synderlig anden Rolle end disse 2 Fyrrearter, nemlig som drivende og beskyttende for Rødgranen, maa det tilraades, at vi hos os indtil videre holde os til de 2 nævnte Fyrrearter og kun forsøgsviis anvende nogle faa Procent almindelig Fyr.

Derimod bør vi sikkert adoptere Hannoveranernes blandede Bestand af Fyr og Gran, maaskee kun med den Forskjel, at vi sætte nogle flere Graner i Striberne. Granen drives hurtigere fremad og beskytter bedre mod Vinden, naar den overalt og paa nær Hold er omgivet af Fyrren, og det kan endog hændes, at østerrigsk Fyr udfører denne Gjerning bedre end den almindelige Fyr. Den blandede Bestand er forøvrigt ingenlunde ukjendt hos os. Den træffes jevnligt, og til Exempel ere en Deel af Hedeselskabets Hulleplantninger og Besaaeninger udførte med Blandinger; men en saa consequent gennemført blandet Bestand som Hannoveranernes, træffe vi neppe hos os.

6. Frøet bør saavidt muligt avles hos os selv; vi ere nu saa heldige at kunne avle tilstrækkeligt Rødgran og Hvidgran, og tildeels ogsaa Bjergfyr. Rødgranfrø kan erholdes fra Statsplantagerne i Jylland, f. Ex. fra Feldborg; Hvidgranfrø erholdes f. Ex. fra Wedellsborg i Fyen. Bjergfyrfrø erholdes fra Odsherreds District, hvor det imidlertid holdes i en meget for høi Priis (2 Rd. pr. Æ), samt fra Wedellsborg i Fyen og om kort Tid ogsaa fra flere Steder i Jylland. Østerrigsk Fyrrefrø avles endnu ikke her i Landet; dog er der Udsigt til, at den nærtstaaende *pinus laricio corsicana* (altissima), som i betydelige Qvantiteter findes paa Wedellsborg, snart vil bære Frø.

Idet jeg slutter denne lille Meddelelse, kan jeg ikke andet end udtale det Ønske, at Hedeplantningen i Jylland med hver Dag maa vinde flere og flere Tilhængere. Vore Heder trænge fremfor Alt til at tilplantes. Man ryste ikke paa Hovedet og komme med den gamle Overtro, at Intet kan groe der, at den strenge Vestenvind boier Planterne til Jorden, og at det koster saameget og ikke kan betale sig. Naar vi bære os forstandigt ad, vælge gode Plantningsarealer, behandle dem rigtigt, og ikke lægge urimelige Administrationsudgifter paa dem, saa ville Plantagerne ikke alene voxe, men ogsaa voxe godt og saa kan det ogsaa betale sig. Der er ikke faa smukke Plantager, og mange smukke Haver og Smaaplantninger over hele Heden lige ud til Vestkysten. See rigtig paa dem, og man vil finde, at kun de vestligste 25 à 30 Alen af Havens Læbelte er forpidsket. Resten er sund, frisk og oplivende, og den fortæller atter og atter, at det er en Røverhistorie, at Træer ikke kunne groe i Vestjylland.

Ved Anlægget af en Hedeplantage, bør man først begynde med Begyndelsen, det er, vælge sig et Areal, der er godt skikket til Plantning. Her, som overalt, er det det første Skridt, som det især kommer an paa; griber man fejl her, bliver det let en daarlig Forretning, hvor forstandigt man end senere bærer sig ad, og Anlægget af en større Plantage bør være en Forretning. Kunde, der paa eengang ere fortrolige med Plantning og med vore Heder, kunne bedømme, om en Hede er en god Plantningshede eller ikke. Er man i Tvivl om, til hvem man kan henvende sig, for at faae Oplysning i denne Henseende, saa henvende man sig til Hedeselskabet; dets Opgave er jo netop at tilbyde Hjælp i slige Tilfælde, og det imødekommer gjerne Opfordringen.

Saalænge vi have et stort Udvalg af Heder, bør man til Plantning først og fremmest ikke alene udsøge Heder

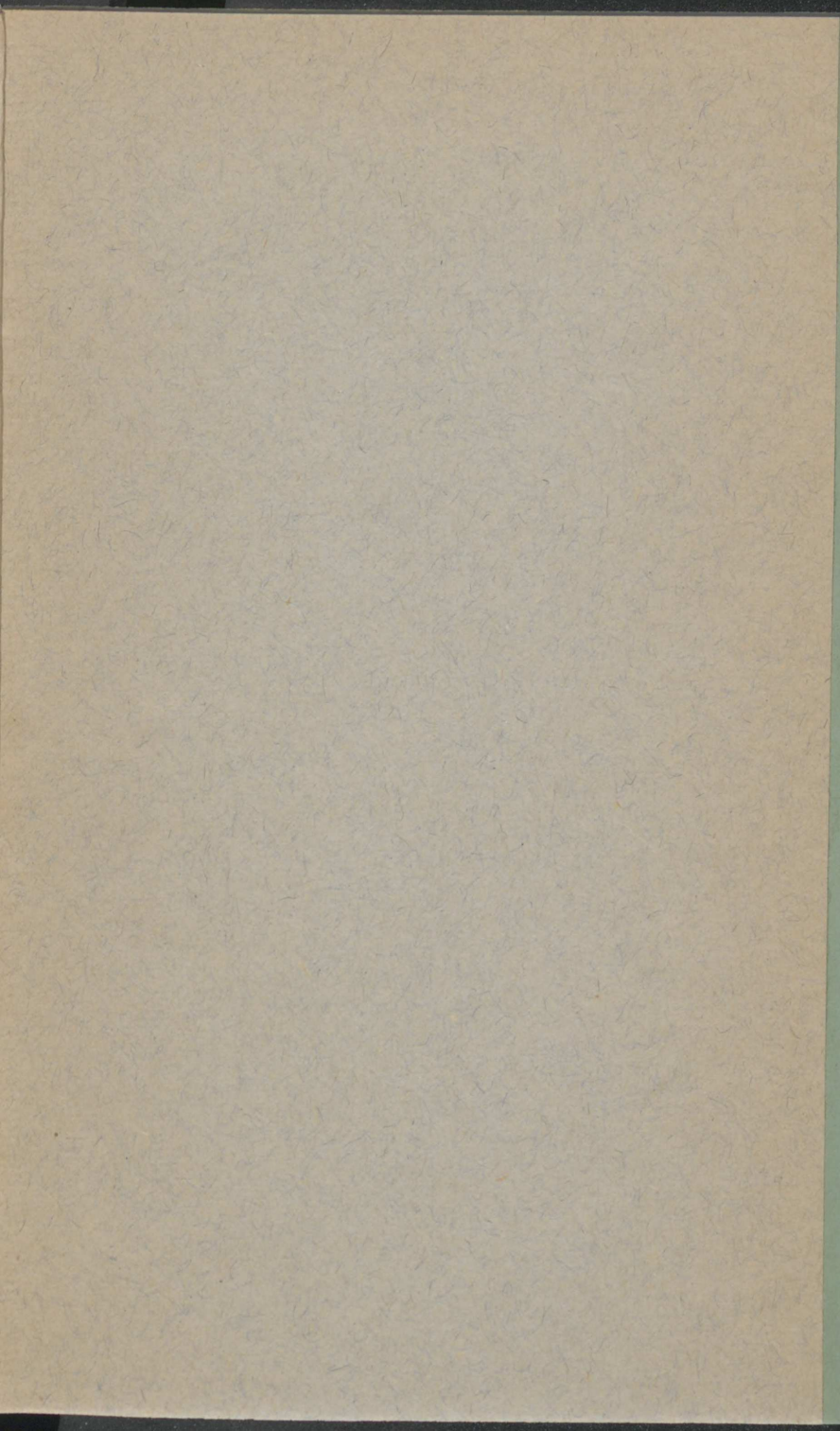
med god Bund, men heraf atter saadanne Heder, som kunne reolpløies; thi især en godt udført Cultur efter Reolpløining lover en god Avance, naar Heden ikke har kostet formeget i Indkjøb.

Der er gode Plantningsheder nok i Jylland, og de have ventet længe, altfor længe paa at gjøre Nytte. Men med hver Dag blive flere og flere store og gode Plantningsheder splittede ad i mindre Parceller, og med hver Dag bliver det vanskeligere og følgerig mere kostbart at erhverve de store Plantningsarealer. De der kunde ønske at erhverve gode og store Plantningsheder, bør derfor være betænkte paa itide at see sig om efter saadanne. Der er ikke meget tabt ved at kjøbe god Hede, og lade det ligge, til man senere bedre faaer Tid og Leilighed til at tilplante den; thi Heden er ikke meget kostbar, den fordrer intet Tilsyn, og Hartkornet og Skatterne ere for Intet at regne.

Hedesagens Kjærne og Tyngdepunct ligger i Hedeplantningen, fordi den overveiende Deel af vore Heder kun egne sig til at tilplantes. Men Hedeplantningen udført i en saa stor Maalestok, at den kan tilfredsstille Hedesagen, altsaa paa 20 à 50 □ Mile er kun tænkelig, naar Plantningen kan betale sig. Nu er af alle de Fremskridt, som i de sidste 100 Aar ere fremkomne i Retning af Plantning, Intet saa stort som Indførelsen af den dybe Reolpløining til Plantningsbrug, thi derved vil man paa eengang erholde den bedste og billigste Kulturmaade, og netop derved kunne gode Hedeplantninger foretagne paa større Plantager blive til gode Forretninger.

Reolpløiningens overordentlige Vigtighed er indlysende, men den løser ingenlunde alle Vanskeligheder. En af de største af disse er, at Befolkningen navnlig i Jylland har saa overmaade lidet Plantningsbegreb, og at Øboerne, som interessere sig mere for Træer, have saa overmaade lidt Kjendskab til Heden; Følgen heraf vil

være, at man vil have Ondt ved at skaffe dygtigt Plantningspersonale, og at man jevnligt vil tage Feil og lide Tab. Men Hovedsagen staaer dog fast, og det er at Hedeplantning kan lykkes, og lykkes med Fordeel, og derpaaer man berettiget til at bygge et godt Haab.

Blanco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.